

quickscan natuurtoets

Natuurtoets Vierde Kwadrant en bouwweg opties, Kockengen

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

BPD Ontwikkeling BV

Status

Definitief

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Natuurtoets Vierde Kwadrant en bouwweg opties, Kockengen

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode	Datum	Status
16-186	17 mei 2016	Definitief

Auteur(s)

A. (Adriaan) de Gelder

Eindredactie

M.G. (Mark) Hoksberg

Opdrachtgever

BPD Ontwikkeling BV

Gelder, A. de (2015). Natuurtoets Vierde Kwadrant en bouwweg opties, Kockengen. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 16-186. Ecogroen bv Zwolle.

© Ecogroen (2015)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	3
1.1 Aanleiding en doelstelling	3
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	3
1.3 Algemene opzet onderzoek	4
2. Gebiedsbescherming	5
2.1 Natuurbeschermingswet	5
2.2 Problematische Aanpak Stikstof (PAS)	5
2.3 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)	5
2.4 Overige natuurgebieden	6
3. Flora- en faunawet	7
3.1 Onderzoeksmethode	7
3.2 Flora	7
3.3 Vleermuizen	8
3.4 Grondgebonden zoogdieren	9
3.5 Broedvogels	9
3.6 Vissen	10
3.7 Amfibieën	11
3.8 Ongewervelden	12
3.9 Reptielen	12
4. Geraadpleegde bronnen	13
Bijlagen	
Bijlage 1 - Beschermd en bedreigde flora	
Bijlage 2 - Vissen	
Bijlage 3 - Platte schijfhoren	
Bijlage 4 - Samenvatting natuurwetgeving	
Bijlage 5 - Aerius berekening	

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van BPD Ontwikkeling BV heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen realisatie van 70 koopwoningen op het Vierde Kwadrant in Kockengen.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het NNN-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van ruimtelijke planvorming, toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming.

Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied 'Vierde Kwadrant' ligt ten noordoosten van Kockengen en wordt aan de west- en zuidzijde begrensd door bebouwing. Aan de noord- en oostzijde grenst het gebied aan agrarische percelen, is geheel begrensd door een brede watergang en wordt doorsneden door een deels verlande sloot. Men is voornemens 70 koopwoningen te realiseren in het plangebied. Hierbij wordt het weiland vergraven en opgehoogd, de centraal gelegen sloot gedempt en de ringsloot verbreed. Daarnaast wordt ten behoeve van aan- en afvoer van grond en bouw materiaal een tijdelijke bouwweg aangelegd.

Effectbeoordeling beschermde gebieden

De plannen hebben geen schade aan Natura 2000- en EHS-gebieden tot gevolg. Ook worden geen bijzondere natuurwaarden buiten de EHS aangetast. Een vervolgetraject in het kader van de Natuurbeschermingswet en EHS-beleid is dan ook niet noodzakelijk.

Effectbeoordeling beschermde soorten

- In het plangebied zijn de laag beschermde Gewone dotterbloem en Zwanenbloem aangetroffen (beide Ffw-tabel 1 soorten). Door de geplande werkzaamheden gaan groeiplaatsen van Zwanenbloem en mogelijk Gewone dotterbloem verloren. Voor beschermde plantensoorten van tabel 1 geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is;
- In het plangebied zijn geen vaste verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Belangrijke vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen worden niet verwacht;
- Vaste verblijfplaatsen van juridisch zwaarder beschermde grondgebonden zoogdieren worden niet verwacht. Wel zijn in het plangebied vaste verblijfplaatsen van diverse laag beschermde (Ff-wet tabel 1) grondgebonden zoogdiersoorten te verwachten;
- In het plangebied en binnen de invloedssfeer van de plannen zijn geen jaarrond beschermde broedlocaties aangetroffen. Wel zijn diverse algemene broedvogels van weiland en open water te verwachten;

- In het plangebied zijn geen strikt beschermde amfibieën aangetroffen. Wel dient rekening gehouden te worden met de vestiging van Rugstreepad in het plangebied tijdens de werkzaamheden. Ook zijn enkele algemene en laag beschermde amfibieën (Ff-wet tabel 1) voortplantend en of overwinterend te verwachten;
- In het plangebied is de middelhoog beschermde vissoort Kleine modderkruiper (Ff-wet tabel 2) aangetroffen in hoge dichtheden. Gezien de aanwezigheid van geschikt biotoop wordt ook Bittervoorn (Ff-wet tabel 3) verwacht in het plangebied;
- De strikt beschermde Platte schijfhoren (Ff-wet tabel 3 & bijlage IV HR) is op drie locaties in en rondom het plangebied aangetroffen;
- Groene glazenmaker is niet aangetroffen in het plangebied. Ei-afzet van Groene glazenmaker op Krabbenscheer binnen het plangebied is niet te verwachten vanwege de afwezigheid van grote oppervlakten Krabbenscheer;
- Overige ongewervelden (zoals Gestreepte waterroofkever) zijn niet aangetroffen of te verwachten in het plangebied;
- Reptielen (zoals Ringslang) zijn niet aangetroffen in het plangebied. Geschikt voortplantingsbiotoop ontbreekt in het plangebied. Wel is het mogelijk dat het plangebied gebruikt wordt als jachtgebied door Ringslang. Vervolgstappen voor reptielen zijn niet aan de orde.

Eindconclusies en aanbevelingen

- Voor Bittervoorn en Platte schijfhoren dient ontheffing Flora- en faunawet aangevraagd te worden. De werkwijze en mitigerende maatregelen voor Bittervoorn en Platte schijfhoren dienen aangepast te worden aan de aanwezigheid van Kleine modderkruiper;
- Vestiging van Rugstreepad is te voorkomen door de werkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (oktober- half maart) en door binnen de voortplantingsperiode het ontstaan van ondiepe wateren te voorkomen;
- Bij de beoogde plannen verdwijnen mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren en amfibieën. Voor deze tabel 1-soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de ontheffingsplicht;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na eind juli of het onderzoeksgebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van BPD Ontwikkeling BV heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de voorgenomen realisatie van 70 koopwoningen op het Vierde Kwadrant in Kockengen. In het plangebied heeft in 2006 en 2007 ecologisch onderzoek plaats gevonden door respectievelijk BRO en Bureau Waardenburg. De bevindingen van deze onderzoeken zijn gedateerd en dienen geactualiseerd te worden door een nieuw ecologisch onderzoek.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In de voorliggende quickscan natuurtoets vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage 4.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied 'Vierde Kwadrant' ligt ten noordoosten van Kockengen en wordt aan de west- en zuidzijde begrensd door bebouwing. Aan de noord- en oostzijde grenst het gebied aan agrarische percelen. Het 'Vierde Kwadrant' is gelegen in het laagveendistrict en bestaat uit intensief beheerd weiland, begraasd door melkkoeien. Het gebied is in zijn geheel begrensd door een brede watergang en wordt doorsneden door een deels verlande sloot. Voor een overzicht van het plangebied zie figuur 1 hieronder.

Men is voornemens 70 koopwoningen te realiseren in het plangebied. Hierbij wordt het weiland vergraven en opgehoogd, de centraal gelegen sloot gedempt en de ringsloot verbreed. Daarnaast wordt ten behoeve van aan- en afvoer van grond en bouw materiaal een tijdelijke bouwweg aangelegd. Hiervoor zijn drie opties in beeld, waaruit in een later stadium één variant gekozen wordt. Afhankelijk van de variant worden in het bouwweg traject vijf tot zeven tijdelijke dammen geplaatst.

Figuur 1: Ligging van het plangebied (binnen rode lijn). De verschillende bouwweg opties zijn als label aangegeven. Bron luchtfoto: World Imagery ESRI

1.3 Algemene opzet onderzoek

De voorliggende quickscan natuurtoets is gebaseerd op drie locatiebezoeken, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien aanvullend onderzoek nodig is, is dit ook aangegeven.

2. Gebiedsbescherming

2.1 Natuurbeschermingswet

*In de **Natuurbeschermingswet 1998** (Nb-wet) is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijn-gebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermde Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of ingrepen/activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.*

De meest nabij gelegen Natura 2000-gebieden zijn de Oostelijke Vechtplassen en de Nieuwkoopse Plassen & De Haeck gelegen op respectievelijk circa vijf ten oosten en ruim zes kilometer ten westen van het plangebied. Gezien de aard van de beoogde ingreep en de afstand tot het Natura 2000-gebied treden geen negatieve effecten op instandhoudingsdoelen. Het nemen van vervolgstappen is in deze situatie dan ook niet aan de orde.

2.2 Problematische Aanpak Stikstof (PAS)

De voorgenomen activiteit veroorzaakt emissie van stikstofoxiden of ammoniak (door CV installaties en verkeer), dat mogelijk neerslaat op Natura 2000-gebieden in de omgeving. Sinds 1 juli 2015 is de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in werking. Op basis van een berekening met het model AERIUS is bepaald of en zo ja welke vervolgstappen nodig zijn.

In het kader van de PAS is de toename van stikstofdepositie, als gevolg van de voorgenomen woningbouw, op de nabij gelegen Natura 2000-gebieden Oostelijke vechtplassen en Nieuwkoopse Plassen & De Haeck in beeld gebracht. Bij de modelberekening in Aerijs is uitgegaan van een 'worst case scenario' met 85 vrijstaande woningen en 8,5 autobewegingen per woning per 24 uur. De hoogste depositiewaarde van 0,02 mol N/ha/jaar wordt bereikt op de habitattypen H3140lv, H3150 en H91Do in de Oostelijke Vechtplassen. De hoogste stikstofdepositie op de Nieuwkoopse Plassen & De Haeck bedraagt 0,01 mol N/ha/jaar. Aangezien de depositiewaarden lager zijn dan 0,05 mol/N/ha/jaar is er geen sprake van een significant negatief effect op Natura 2000-gebieden (zie bijlage 5). Het nemen van vervolgstappen (verklaring van geen bedenking) is in deze situatie dan ook niet nodig.

2.3 Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

*De bescherming van de **Ecologische Hoofdstructuur (EHS)** komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten*

worden dat door de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aangetast worden.

Uit de EHS wijzer van Provincie Utrecht blijkt dat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van de EHS (bron: EHS-wijzer Provincie Utrecht 2015). Op ruim 300 meter ten westen van het plangebied ligt EHS-gebied, geprojecteerd als 'bestaande natuur'. Gezien de aard van de beoogde ingreep zijn geen negatieve effecten te verwachten op in EHS gelegen natuur. Het nemen van vervolgstappen is in deze situatie dan ook niet aan de orde.

2.4 Overige natuurgebieden

Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in omgevingsplannen of streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Het plangebied ligt niet in een gebied met bijzondere natuurwaarden buiten de EHS. Negatieve effecten zijn uitgesloten en vervolgstappen zijn dan ook niet aan de orde.

3. Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ffw) verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) van het Ministerie van Economische Zaken.

3.1 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op twee locatiebezoeken op 10 en 18 september 2015 en 3 mei 2016. Tijdens dit laatste bezoek zijn de mogelijke locaties van de bouwweg onderzocht. Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten).

De inventarisatie heeft zich met name gericht op beschermde flora, amfibieën (o.a. Rugstreeppad), vissen (o.a. Bittervoorn en Kleine modderkruiper) Platte schijfhoren, Groene glazenmaker en Gestreepte waterroofkever. Tijdens het veldonderzoek zijn de waterpartijen tweezijdig afgelopen en om de circa 10 meter vanaf de oever bemonsterd met een RAVON-schepnet. De meest kansrijke locaties –plekken met rijke water- en oeverbegroeiingen – zijn daarbij extra bemonsterd. Voor Groene glazenmaker is gekeken naar ei-afzet van adulte exemplaren en aanwezigheid van grote oppervlakten Krabbenscheer (minimaal 100 m²). In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over (mogelijk) aanwezige beschermde soorten. In onderstaande paragrafen worden de soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen of te verwachten.

3.2 Flora

Beschermde en bedreigde flora

In het plangebied zijn op diverse locaties langs de oever Zwanenbloem en Gewone dotterbloem (beide Flora en faunawet tabel 1 –soorten) aangetroffen. Daarnaast is verspreid over de watergangen de bedreigde Krabbenscheer (RL-gevoelig) aangetroffen. Zie bijlage 1 voor een overzicht van de aangetroffen soorten.

Door de geplande werkzaamheden gaan groeiplaatsen van Zwanenbloem en mogelijk Gewone dotterbloem verloren. Voor beschermde plantensoorten van tabel 1 geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde.

Overige flora

Het plangebied bestaat hoofdzakelijk uit door Engelse raaigras gedomineerd weiland met daarbij soorten als Gewone paardenbloem, Vogelmuur, Ridderzuring en Scherpe boterbloem. De vegetatie in de oeverzone wordt gekenmerkt door Grote egelskop, Moerasspirea, Pitrus, Kleine lisdodde, Liesgras, Waterzuring, Grote kattenstaart, Wolfspoot, Harig wilgenroosje, Watereppe, Pijptorkruid, Moeraszegge, Blauw glidkruid en Watermunt. In de sloot rondom het plangebied is Krabbenscheer, Kroos spec. en Grof hoornblad aanwezig. De deels verlandende sloot middenin het plangebied heeft een vegetatie met een combinatie van oever en openwater soorten. Sloten waarover de bouwweg is gepland zijn wisselend van karakter, deels verlandend, deels open water met bovengenoemde soorten.

3.3 Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1). Op de volgende pagina worden deze onderdelen nader besproken.

Kader 3.1 Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. Van deze drie onderdelen genieten de verblijfplaatsen de grootste bescherming. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/ zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawet echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

In het plangebied zijn geen gebouwen of bomen met potentiële verblijfplaatsen voor vleermuizen aanwezig. Het nemen van vervolgstappen, zoals het uitvoeren van aanvullend onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van vleermuizen, is daarom niet noodzakelijk.

Potentiële vliegroutes en foerageergebieden

Het plangebied vormt beperkt foerageergebied voor een soort als Gewone dwergvleermuis. Vliegroutes van vleermuizen worden niet in het plangebied verwacht vanwege het ontbreken van opgaande, lijnvormige structuren. Vervolgstappen voor vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn niet aan de orde.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Juridisch zwaarder beschermde zoogdieren

Op basis van bekende verspreidingsgegevens en het ontbreken van sporen en geschikt leefgebied van zwaarder beschermde zoogdieren (zoals Waterspitsmuis) kunnen vaste verblijfplaatsen van deze soorten worden uitgesloten.

Laag beschermde zoogdieren

In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten, zoals Mol, Woelrat, Huisspitsmuis, Bosspitsmuis spec., Aardmuis, Veldmuis en Rosse woelmuis (allen Ff-wet tabel 1).

Bij de geplande ingrepen kunnen exemplaren en verblijfplaatsen van laag beschermde grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

3.5 Broedvogels

Aangezien voorliggend onderzoek een verkenning betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Toch kan op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgement en bekende ecologische principes beoordeeld worden welke soorten aanwezig kunnen zijn. In deze paragraaf wordt hoofdzakelijk aandacht besteed aan broedvogels met jaarrond beschermde nesten. Daarnaast wordt kort ingegaan op de meer algemeen voorkomende broedvogels.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.3).

Kader 3.3 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

In het plangebied zijn geen broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen aangetroffen en te verwachten.

Overige broedvogels

In het plangebied is broedbiotoop aanwezig voor algemene vogelsoorten zoals Wilde eend, Meerkoet en Knobbelzwaan. In de omgeving van het plangebied, buiten de invloedssfeer van de plannen, zijn weidevogels als Kievit, Scholekster en Tureluur en broedend aanwezig en te verwachten.

Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor verstoring tijdens het broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Er geldt voor het broedseizoen echter geen standaardperiode, het is van belang dat geen broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

3.6 Vissen

Tijdens het veldonderzoek is de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper (Ff-wet tabel 2) in hoge dichtheden waargenomen in de sloten in en rond het plangebied (zie bijlage 2 voor de vangstlocaties). Van de soort zijn in de oeverzones zowel diverse volwassen als juveniele exemplaren aangetroffen.

Mede door de aanwezigheid van grote zoetwatermossels in de sloten, is geschikt voortplantingsbiotoop voor de strikt beschermde Bittervoorn (Ff-wet tabel 3) aanwezig in het plangebied. Zoetwatermosselen worden gebruikt als ei-afzetlocatie door Bittervoorn en zijn zodoende een essentieel onderdeel in de voortplanting van de soort. In twee sloten ten oosten van het plangebied is één exemplaar van Bittervoorn gevangen. Deze sloten staat in open verbinding met het oppervlaktewater in het plangebied (zie bijlage 2 voor vangstlocatie en figuur 3.1 voor een foto van de vangstwaarneming). Verwacht wordt daarom dat de Bittervoorn het plangebied ook gebruikt als voortplantingslocatie.

Overige juridisch zwaar beschermde vissen worden vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en of op basis van bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het onderzoeksgebied.

Figuur 3.1: Foto vangstwaarneming Bittervoorn (Mike Wallink, 2015)

Bij het dempen van de deels verlande, sloot, bij het verbreden van de sloten rondom het plangebied en het plaatsen van de tijdelijke dammen gaat leefgebied van Bittervoorn en Kleine modderkruiper verloren. Daarnaast is bij de werkzaamheden schade op individuele exemplaren te verwachten. In deze situatie dient voor Bittervoorn een ontheffing Flora- en faunawet aangevraagd te worden. De werkwijze en mitigerende maatregelen voor Bittervoorn dienen aangepast te worden aan de aanwezigheid van Kleine modderkruiper.

3.7 Amfibieën

Rugstreepad

Uit de directe omgeving van het plangebied is het voorkomen van de strikt beschermde Rugstreepad (Ff-wet tabel 3) bekend (RAVON, Waarneming.nl, Telmee.nl). Tijdens de veldbezoeken zijn geen exemplaren waargenomen. Vanwege de aanwezigheid van veel vis zijn de sloten in het plangebied ongeschikt als voortplantingsbiotoop.

Wel dient rekening gehouden te worden met de vestiging van Rugstreepad in het plangebied tijdens de werkzaamheden. Vestiging van Rugstreepad is te voorkomen door de werkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (oktober- half maart) of door binnen de voortplantingsperiode het ontstaan van ondiepe wateren te voorkomen.

Overige amfibieën

Overige juridisch zwaarder beschermde amfibieën (als Heikikker en Poelkikker) worden vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en op basis van bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het onderzoeksgebied (Creemers *et al.* 2009, RAVON en waarneming.nl).

Door de aanwezigheid van permanent oppervlaktewater is voortplanting van laag beschermde soorten als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander (allen Ff-wet tabel 1-soorten) te verwachten in het plangebied. Ook is het plangebied beperkt geschikt als overwinteringslocatie.

Bij de voorgenomen plannen gaan mogelijk enkele verblijfplaatsen van genoemde laag beschermde amfibieënsoorten verloren. Voor deze soorten geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is. Schade aan genoemde algemene en laag beschermde amfibieën kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door werkzaamheden zoveel mogelijk uit te voeren buiten de overwinteringsperiode. De minst schadelijke periode is april - november (mits vorstvrij).

3.8 Ongewervelden

Groene glazenmaker

Uit de directe omgeving van het plangebied is het voorkomen van de strikt beschermde Groene glazenmaker (Ff-wet tabel 3 & bijlage IV HR) bekend (Waarneming.nl en Telmee.nl). Tijdens de drie veldbezoeken is geen ei-afzet en zijn geen exemplaren waargenomen. Krabbenscheer is verspreid in het plangebied aanwezig (zie bijlage 1), maar nergens zijn grotere oppervlakten dan circa 5 m² aanwezig. Een aangesloten krabbenscheermat van minimaal 100 m² is nodig om als voortplantingsbiotoop te fungeren (Bureau Waardenburg BV, 2007). In het plangebied is zodoende geen geschikt voortplantingsbiotoop aanwezig.

Platte schijfhoren

Op twee locaties in de sloot rondom het plangebied is de strikt beschermde Platte schijfhoren (Ffw-tabel 3 & bijlage IV HR) aangetroffen. Daarnaast is één exemplaar aangetroffen in een sloot ten oosten van bouwweg optie 3 (zie kaart bijlage 3).

Bij het verbreden van de sloten rondom het plangebied gaat leefgebied van Platte schijfhoren verloren. Daarnaast is bij de werkzaamheden schade op individuele exemplaren te verwachten. In deze situatie is voor Platte schijfhoren een ontheffing Flora en faunawet nodig. De werkwijze en mitigerende maatregelen voor Bittervoorn en Kleine modderkruiper dienen aangepast te worden aan de aanwezigheid van Platte schijfhoren.

Overige ongewervelden

Overige ongewervelden zoals de Gestreepte waterroofkever (Ffw-tabel 3 & bijlage IV HR) zijn niet aangetroffen en te verwachten in het plangebied.

3.9 Reptielen

In het plangebied zijn tijdens de veldbezoeken geen reptielen (zoals Ringslang) aangetroffen. Geschikt voortplantingsbiotoop ontbreekt in het plangebied. Wel is het mogelijk dat het plangebied gebruikt wordt als jachtgebied door Ringslang. Vervolgstappen voor reptielen zijn niet aan de orde.

4. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Bekker J.P, P. Twisk & A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.

Bunskoek, M. (2010). Quickscan natuurtoets bestemmingsplan Kockengen Dorp; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet en -regelgeving. Rapport 10-175. EcoGroen Advies BV, Zwolle.

Bureau Waardenburg bv (2007). Aanvullend natuuronderzoek 'Vierde Kwadrant', Kockengen. Rapport nr. 07-190. Opdrachtgever: BRO.

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCIZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van EZ (2014). Soortenstandaard Bittervoorn – *Rhodeus amarus*. Rijksdienst voor Ondernemend Nederland.

Internet

EHS-wijzer Provincie Utrecht (<http://ehs-wijzer.provincie-utrecht.nl/niet-in-de-EHS-wijzer.html>)

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)

Ministerie van EZ (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>)

Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen)

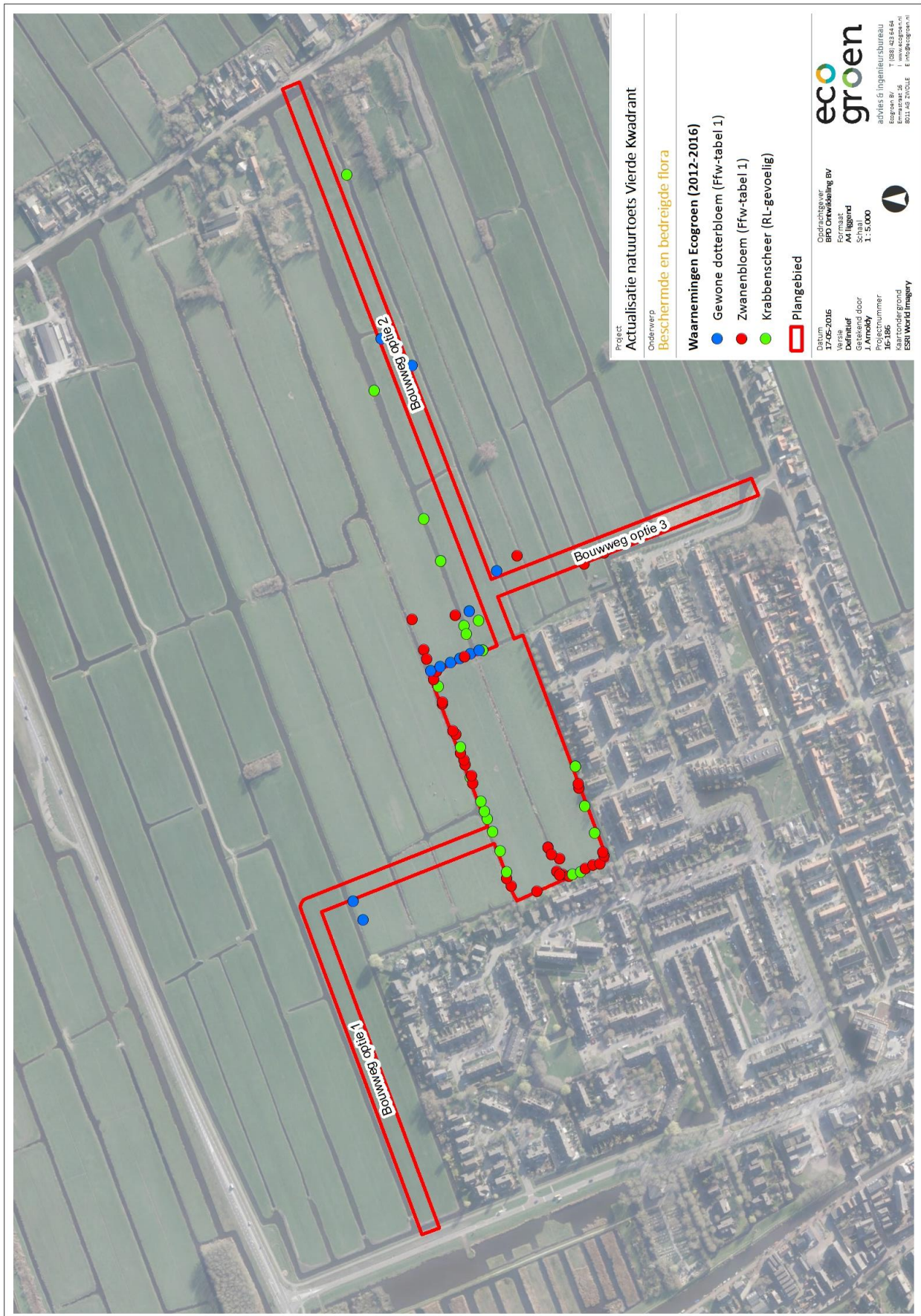
Telmee.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland)

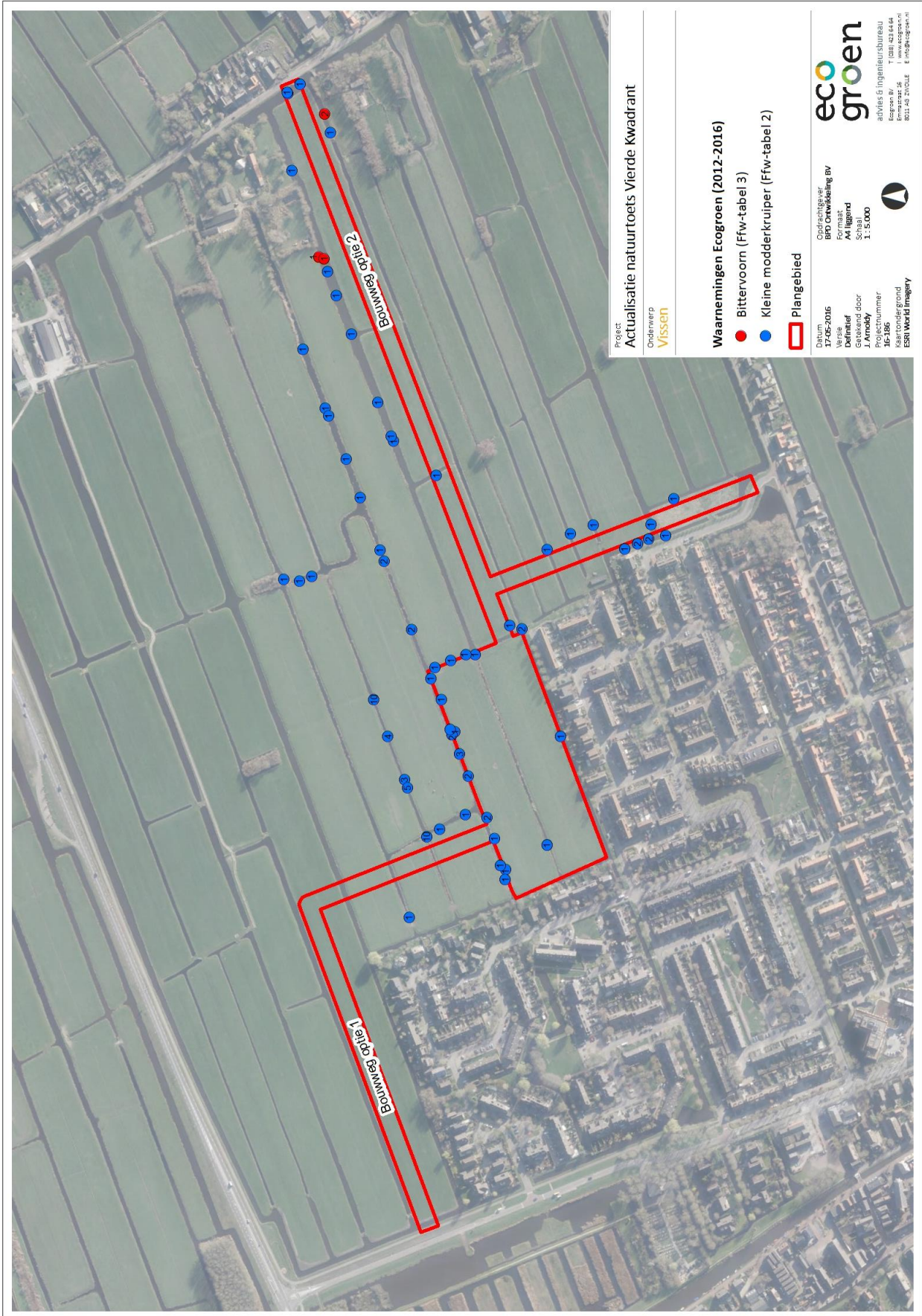

Bijlagen

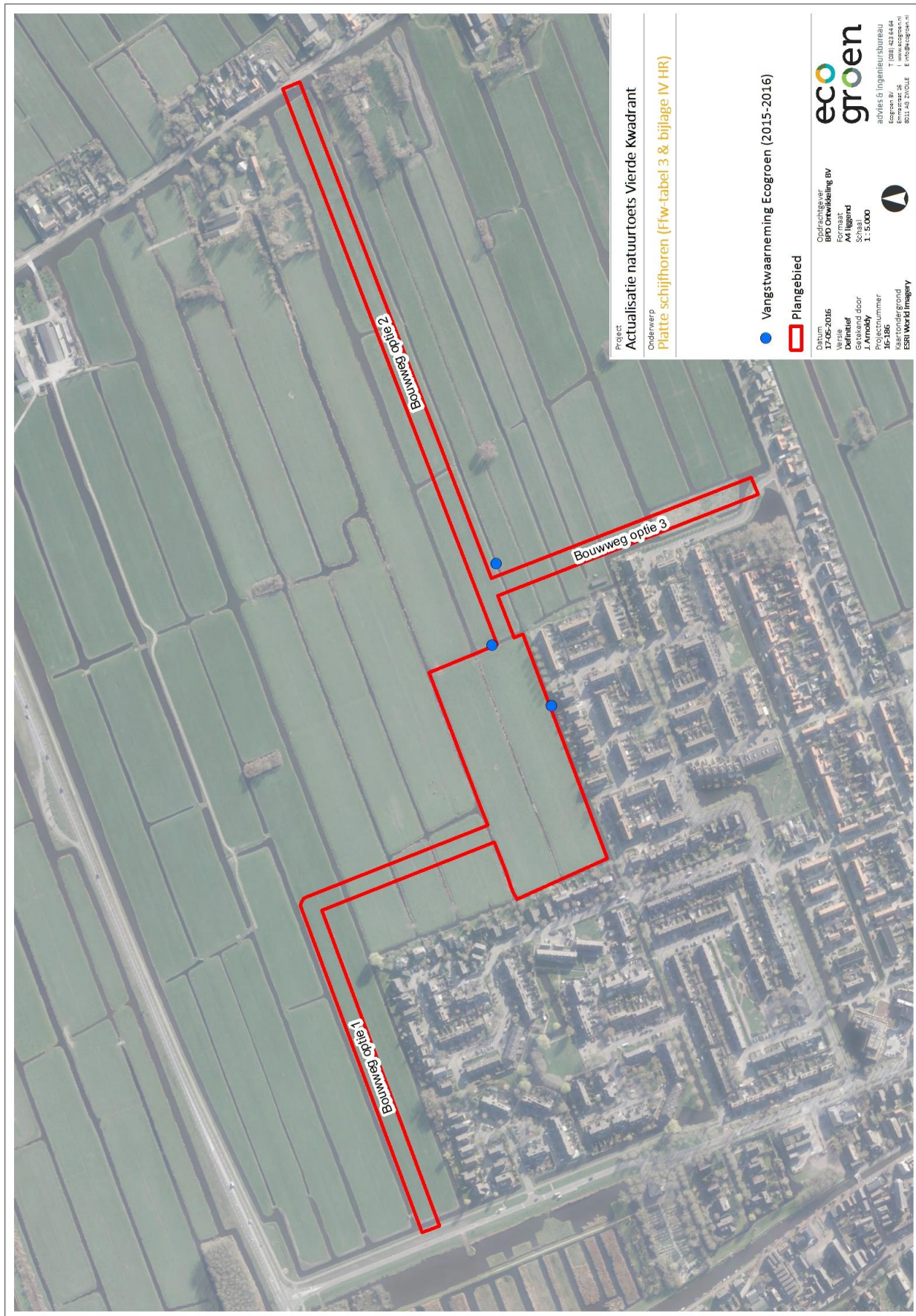
Bijlage 1 - Beschermd en bedreigde flora

Bijlage 2 - Vissen

Bijlage 3 - Platte schijfhoren

Bijlage 4 - Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van Gedeputeerde Staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

1. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
2. Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
3. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
4. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
5. Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij de RVO.

Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

RVO beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

Bescherming van flora en fauna (b)

Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)

Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)

Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u in bepaalde gevallen alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn¹ en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten.

Bijlage 5 - Aeries berekening